

KATARÍNA DŽUNKOVÁ

VETERNÉ MESTO

Vydavateľstvo
Spolku slovenských spisovateľov

KATARÍNA DŽUNKOVÁ

VETERNÉ
MESTO

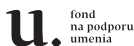
Copyright © Katarína Džunková 2017

Cover photo © Igor Mosijčuk 2017

Cover design © Jana Satková 2017

© Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, spol. s r. o.,
Bratislava 2017

e-mail: vsss@stonline.sk; <http://www.vsss.sk>

Realizované s pomocou Fondu na podporu umenia

VYDAVATELSTVO

SPOJKU SLOVENSKÝCH SPISOVATEĽOV, spol. s r. o.

Katarína Džunková: Veterné mesto

Zodpovedná redaktorka: Natália Petranská Rolková (profitexty.sk)

Ilustrácie: Igor Mosijčuk

Obálku s použitím ilustrácie Igora Mosijčuka – *Dychaníje zemli* navrhla
Jana Satková

Sadzba: Jana Satková

Tlač: P+M Turany

Prvé vydanie

ISBN 978-80-8202-005-5

I. ČASŤ

VERGÍLIUS

Len krdel vtákov nad pšeničným poľom
pamätá na vietor, čo prikryval ti tvár,
a v dni presiaknutom slnkom
zaviali k nebu rímske vlasy.

Vydýchli stromy a ty si nezabudol miesto nich
zatlačiť oči v jarnom vetre,
keď život sám narážal do dubín
a hladiny mali v náhlych dažďoch
po kvapkách svätožiary nad hlavou.

Napi sa z dlaní, tak robieval to Dante,
keď si s ním básnickým krokom kráčal do hlbín.
Tie vtáky nad poľom veštili stmievanie
a smrť tvoju oplakala živica z píníí.

Zdalo by sa, že je to krehkosť dejín –
akoby si si zabudol čosi v našich dňoch – stále si tu.
Prešlo len pokolenie, a predsa ani oblaky
nemohli zabudnúť, ako sa ponáhľala tvoja smrť,
keď si vydýchol
a čoskoro
narodil sa Kristus.

PRÍTOMNOSŤ

Syčali rieky a sčernel bod,
kam dovideli tváre z obrazov,
a v diaľkach rozvili sa polia,
kde rozpínali laná laní.

Tak nás všetkých preniká priestor
preťatý pohľadmi
či rozochveným lístím,
akoby práve zaznievali
dialógy anjelov.

A hoci si človek i na vlastnú minulosť nespomenie,
ona i tak jestvuje a trvá –
ako sa zavše v stromoch ozve prekliaty figovník,
ako sa prechádzajú po srdci anjeli a mŕtvi
a Boží pohľad upriamený na svet
objíma postavy
i slnko zadržané na skle
pred tvárou z obrazov.

ULICA MINERALNAJA

Len nevysoko nad trávou bilo psie srdce
na lúke, čo v záplave ďateľín bola bezcestná.
Zas sme sa nikam nepohli, len myšlienky uleteli
k nebu, kam kostolná veža spravila prvý krok.
A hoci by sme roky bez pohnutia ležali v perinke zeme,
aj tak sa zmeníme a krajina bude iná,
aj tam, kde sa zlatisté ruže skláňali nad sochu Márie.
Tak vitaj, slnko, v bolestnom meste, kde ťa nik
nepozdraví,
vitaj s práporom oblakov, keď dodunelo nebo,
vitaj, a ako len ty vieš, zažni svetlo v myslení
a ostrím lúča vydeľ správny úsudok.
Vyjdi, slnko, nad Nevu, nech sa viac nebojíme,
rozhor sa nad dňami, keď bolo škoda slov,
a obkresli nás znovu svetlom, daj nám tvar
v žánroch života, kde vietor obracia zo sveta nový list.
Príď, slnko, svedok strateného raja,
svedok ľudstva, popretých zázrakov,
svedok čeladí a nových rodov,
veď sa ti pod rukami rodí život
a krv vysoko do ciev pod tebou
vháňa aj psie srdce.

LOMONOSOV

Nahneš sa nad rybník, no neuvidíš tvár,
túžiac po živote bez odrazu,
aby sa odrazu mohol zjavovať iba život
v nečakaných chvíľach, keď sa už tvár spriatelila
s tmou,
vznešený život, vzácna návšteva,
čo na jar znovu dotýka sa stromov,
aj teba sa dotkne v tichej krajine,
kde pred náručím staníc vonia vlakom.
Dôverné miesta, dôverné polia –
čo by len nenavštívil vznešený deň...
Keď aj srdce uväznené za námorníckymi pruhmi
udiera prudšie, až rozkolíše loď.
Nad písmo uviazané na krku stránok
nahnem sa, no nechcem vidieť vlastnú tvár,
ani v oknách vlaku, čo hrmí ako búrka,
keď sa ozýva nebo
a najkrajším v živote
stáva sa odpočuté.

ŽIVOT

Keď slza zide z očí,
zide z mysle,
a preto treba srdcu stále nový plač,
keď postupne na každú ľútosť zabudneme
a uvädne aj ružica na rázcestí z vetrov.
Zem zabudne na včerajší dážď
a kvety nad hrobmi sa zmenia na vence z púpav,
akoby stopy detských sánok prepísali
dejiny sveta ešte raz.
Podaj mi ružicu z utišených vetrov
nad dávny rozhrešením, čo zišlo z mysle...
Lebo budem smútiť až tak, že sa budem radowať
v posvätnom tichu,
keď slza opäť prichádza.

KLENBA

Pokloň sa chlebu v jarnom obilí,
ako sa vŕby sklonili pred slnkom na hladine riek
a večer prichádzal ako kráľovná zo Sáby
aj do čias, keď sa nikto neklania
a nik neverí na vlastnú smrť,
ba ani na život s jazvami písmen na listoch kníh
a iba detstvo pamätá si stopy od kolien,
keď naliehavo volala nás zem – Pokloň sa...

Pokloň sa chlebu za bielobou stien,
keď vedľa teba život prebýva a sám ho nevidíš
a akoby z neba premieňal sa mlyn,
krúti sa slnko na okrajoch riek
a letný dážď sa práši ako múka,
hoci mu nikto nenastaví dľaň
a vtáctvo i tak zosadá na dlane mlák
a zobe dážď, akoby volalo – Pokloň sa...

Pokloň sa chlebu, hoci chleba niet,
a keď narazíš na klenbu neba, pokloň sa,
veď zem je krypta, v ktorej sa
hlina skláňa až po ľudskú tvár.
Keď ako zemskú kôru ktosi lámal chlieb
pod strážou potemnených klenieb,
zahorel život a povolal ťa – Vstaň,
a vlastne prikázal ti – Pokloň sa...

ÚČEL

Opýtaj sa dažďa,
čo navaril v mlákach tisíckrát popieraných suchom
a čo zarobil vietor
ako diamant vchádzajúci stromom do korún
a čo zranilo mávnutie rukou,
keď človek rezignuje i na vlastný údiv,
a predsa všetko preškrtnie
dávno tisíckrát zahnaný a obnovený dážď..
Celý svet sa smie obnoviť z prachu,
hoci sa slzy pýtali, ako sa dá tak rýchlo zaniknúť
a zabudnúť
aj na krásu, keď sa vlasy prekladali s povetrím
a zadul silný vietor zo sčernetých hôr.
Ako len dupocú stáda slz po pustej zemi,
keď zaniká a keď sa znovu rodí plač
a očistná jar nezarobí nič,
keď vietor ako črepiny
napokon rozveje lupene kvetov.

NEMUSIEŤ

Vo veternom meste si kladiem plátno na srdce,
a predsa neutíšim svedectvo, že žijem,
ani idey, čo mohli zostať tichom,
a že len ja som zradila mlčanie,
lebo sa mi žiadalo začuť teba, veľký hlas,
a chcela som z ničoty vyvolať teba, láska,
lebo vo svete, kde nemusím milovať a nemusím vraviť,
padal spod nebies ako plot siahodlhý dážď
a spoza jeho lát trčali hlavy detí,
akoby hľadali krásu v susedovom dvore.
Keby nebolo krásy, nebolo by slov
a ani vietor by nemal meno, keď spôsobuje bolesť.
Keď si prikladám na krk plátno ako obväz,
akoby sa stával ranou,
lebo som poranila slová mlčaním
a porušila príkaz mlčať príkazom
poslúchnuť ideu, čo mi kládla
ruku na znovuzrodené srdce.

ZNÁMOSTĽ

Po známosti so slnkom vyrastali stromy,
keď nad mestom zodvihli žeriavy, šibenice katedrál.
Nehľadiac na bolesť dedín, zem si pýtala viac dažďa
a ľudia stavali mosty bez ohľadu na bolesť brehov riek.
A keby udupaná tráva kričala – Kde je tu spravodlivosť,
Bože –
nik by neodvetil ako prach kostí v rozkvitnutých
gaštanoch.
A predsa sa v ľudskom srdci rodí dobro
a miesto krvi mu tečie zo žíl med.
A v hustom svetle slnka miznú oči
a jarný vánok vane kostolným vežiam do čela.
Bolo to kráľovstvo zrodené vraj po známosti s nebom.
Alebo to bol iba vykúpený čas,
zrodený z milosti, rovnako po známosti.

KÝM KOHÚT

Ani nezapadlo slnko, a už Ťa zrádzam,
namýšľajúc si, že je to spravodlivé,
v premene názorov i nálad, kde sa ako dávne morské
dná premenilo
i to, čo malo zostať nemenné,
a iba deň sa zjavoval s čiernou jazvou vtáka
na čele klenby na okamih blankytnej,
aby napokon zvesili krdle z oblohy
a zmizla i pochybnosť
vo chvíli, keď zrádzam.

Buďte požehnané, nevyrieknuté slová,
a všetka bolesť i krivda pred prahom pier.
Iba sa bojím, že báseň je premeškaná svätosť
a zničená krása vo vnútri srdca,
keď sa z bohatstva stáva iba slovo
a bolesť už nie je pretrpená bolesť,
lež slovo, s ktorým človek nevie naložiť.

Neobeleli ani hviezdy, a znovu zrádzam,
keď sa hlas vo mne pýta, čo by urobili svätí,
a z premlčanej bolesti na prahu skutku
je zvesená ruka, vráska z trpkosti...
A vracajú sa dávne morské dná a búrky z rozoklaných
dní,
keď iba modlitba vyvstáva ako ostrov,

ako posledný takt, že je predsa odpustené,
a predsa premodlené,
a ja sa kajám a vraciam,
a doznieva to, čoho som sa vzdala
a čo som chcela pomenovať – bolesť,
a holubica letí nad červeným obzorom,
akoby dúhu pripomenuli chvostové perá,
keď tadiaľ kráčalo svetlo
ako prvé kohútie zvolanie.

DOM

Postavili sme dom z rečí
a korunou mu bolo slovo vraj.
Len vtáky nad škridlami prosili –
Skutočnosť, Bože, požehnaj!

Sľubovali sme – zajtra...
No zajtra nastal iba druhý deň.
V prázdnote rámov dvier a pier
stálo iba strohé – Neprídem

a vedľa neho Nemôžem a Nevládzem
sa placho opýtalo, že či
aj smrť má niekde v kúte ustlané
v tom dome z presvedčivých rečí.

Ešteže starnú ruky v podvečernom slnku
a dážd' krváca v takom nečase,
keď miesto rečí opýta sa pravda,
čo vlastne podstúpil si pre báseň.

ZÁBLESKY

Na hladine sa držali kruhy,
akoby sa chveli srdcia rýb
a vietor písal kurzívou
po naklonenom trstí.

Vtedy sa zjavovala všetka bolesť sveta,
otázka, prečo ma Boh nechal šťastne žiť,
a či vôbec je šťastím, že dovidíme len tak blízko,
ba ani to nie, keď sa blízkosť rozbíja na tisícky časti
a z celku sa vyjavujú len záblesky
a len na chvíľu zotrývajú v mysli
ako vták, čo sa stal mostom medzi mnou a nebom.

Tak v najväčšej dráme dneška
a utrpenia, čo sa ma štítilo dotknúť ako malomocnej,
brával ma na ruky
v monumentálnom osude obyčajného trstia
a obyčajného sveta, v ktorom zavše cítime ustatosť z lásky
a ustatosť z pravdy.

Na hranách všednosti a večnosti
visel len kúsok dobra a jeho ruky
a kúsok slzy, keď som prosila,
aby ho Boh chránil predo mnou,
a kúsok utrpenia, ktoré naveky
človek spôsobuje druhým.

BÁSNICTVO

Predložia pred teba prázdnotu a volajú – Dokáž!
Dokáž, že slávnosť vyrastá z beznádeje.
Zdá sa ti bolesť? Popri ju!
Veď tvoje slová v obrysoch šípili sladkosť odpúšťania.

Predostrú riekou bez mostov a zavelia – Prejdi!
A za zdolanou prekážkou sa smejú – Padneš!
Zazdalo sa ti dobro? Pozri sa!
Veď na druhý deň opäť vietor hvízda v prázdnych
komnatách.

Vraj veríš v krásu a nazývaš ju básňou.
Po hrane chodíš a myslíš si, je tenká.
Tak dokáž! Dokáž, či sa túžba mení na pravdu
a dokedy vydrží vážka
vznášať sa nad tvou hlavou
namiesto holubice.